

SESSION: ACCOUNTING EDUCATION / SECȚIUNEA: EDUCAȚIE CONTABILĂ

EDUCAȚIA CONTABILĂ ÎN MEDIUL UNIVERSITAR: PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE

ACCOUNTING EDUCATION IN THE UNIVERSITY ENVIRONMENT: CHALLENGES AND PERSPECTIVES

CZU: 657:378.14(478)

DOI: <https://doi.org/10.53486/isca2024.41>

Maia BAJAN, dr., conf. univ.

Academy of Economic Studies of Moldova,

Email: bajan.maia@ase.md

ORCID: [0000-0001-6903-8275](https://orcid.org/0000-0001-6903-8275)

Lilia GRIGOROI, dr., conf. univ.

Academy of Economic Studies of Moldova,

Email: lilia.grigoroii@ase.md

ORCID: [0000-0002-9741-0932](https://orcid.org/0000-0002-9741-0932)

Liliana LAZARI, dr., conf. univ.

Academy of Economic Studies of Moldova,

Email: liliana.lazari@ase.md

ORCID: [0000-0001-8310-2341](https://orcid.org/0000-0001-8310-2341)

Abstract. This paper proposes to determine the main challenges set for the university environment in general and accounting education in particular, as well as to identify the perspectives of competitiveness in the educational market. Higher education in the Republic of Moldova faces several barriers that affect its efficient functioning, among which are listed: the continuous reduction in the number of students, the consequences of the Covid-19 pandemic, the consequences of the war in Ukraine, the economic and energy crisis, technologies and digitization, artificial intelligence, the limited financial resources obtained depending on the way of financing higher education, the motivation and attraction of young teachers, etc. In addition to the mentioned, there is also fierce competition for university accounting education, because at most universities in the Republic of Moldova, study programs in accounting are present in the educational offer. In order to be competitive on the educational market, higher education institutions in the Republic of Moldova must focus on several aspects that would ensure the maintenance and development of the university in a competitive environment by applying strategies to attract and retain students, adapting to the requirements of the labor market by continuously updating the curricula, as well as increasing the university visibility at national and international level, by collaborating and creating partnerships with international universities for academic mobility, double degree programs and joint research projects.

Keywords: university education, accounting education, competitiveness on the educational market, challenges, perspectives

JEL Classification: I21, I23, M41

Introducere

În ultimii ani, învățământul superior din Republica Moldova (RM) se confruntă cu mai multe bariere care afectează funcționarea sa eficientă, printre care se enumeră: reducerea continuă a numărului de studenți, consecințele pandemiei Covid-19, urmările aduse de războiul din Ucraina, criza economică și energetică, tehnologiile și digitalizarea, inteligența artificială, resursele financiare limitate obținute în dependență de modul de finanțare a învățământului superior, motivația și atragerea cadrelor didactice tinere etc. Suplimentar la cele menționate, pentru educația universitară contabilă

complementar se înscrie și concurența acerbă, deoarece la majoritatea universităților din Republica Moldova sunt prezente în oferta educațională programele de studii în contabilitate.

Organizarea și desfășurarea programelor de studii universitare, inclusiv și în domeniul contabilității, se bazează pe cerințele Standardelor de calificare care reprezintă un set de criterii și cerințe prin care sunt definite nivelurile de competențe, cunoștințe și abilități necesare pentru obținerea anumitor calificări în cadrul sistemului superior de învățământ. Aceste standarde sunt esențiale pentru asigurarea calității educației și pentru a facilita recunoașterea și echivalarea calificărilor la nivel național și internațional. În conformitate cu standardele de calificare, programele de studii contabile la nivel universitar sunt concepute pentru a oferi studenților cunoștințe, abilități și competențe necesare pentru a deveni profesioniști contabili calificați și totodată de a răspunde cererii pieței muncii.

Metodologia de cercetare

Această lucrare propune de a determina și analiza principalele provocări stabilite mediului universitar la general și educației contabile în particular, precum și de a identifica soluții și perspective de competitivitate pe piața educațională. Metodologia de cercetare se bazează pe metode de tip calitativ prin: documentarea prevederilor naționale privind educația universitară și a literaturii de specialitate privind educația contabilă, analiza obiectivelor stabilite la nivel de țară pentru mediul universitar, examinarea indicatorilor prevăzuți în direcții de acțiuni, precum și rezultatele așteptate în urma realizării obiectivelor. Pentru stabilirea perspectivelor de dezvoltarea a educației contabile în mediul universitar a servit drept obiect investigat – programul de studii Contabilitate din cadrul Academiei de Studii Economice din Moldova. Studiul are un caracter empiric și propune validarea ipotezelor prin deducție și inducție.

Provocările educației din mediului universitar

Conform prevederilor art.75(2) al Codului Educației al RM [1], misiunea instituțiilor de învățământ superior constă în crearea, păstrarea și diseminarea cunoașterii la cel mai înalt nivel de excelență prin formarea specialiștilor de înaltă calificare competitivi pe piața națională și internațională a muncii și crearea oportunităților de formare profesională pe parcursul întregii vieți. Pentru realizarea și dezvoltarea acesteia, a fost elaborat și pus în acțiune Programul de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2023-2025.

Pornind de la obiectivele generale și direcții prioritare de acțiune stabilite în Strategia de dezvoltare „Educație 2030” [2, cap. IV], sistemul de învățământ din RM, inclusiv și cel superior, întâmpină o serie de provocări prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Provocările mediului universitar conform obiectivelor stabilite în Strategia de dezvoltare „Educație 2030”

Obiective stabilite	Direcții de acțiune	Rezultate așteptate în urma realizării
<i>Racordarea educației la cerințele și nevoile pieței muncii din perspectiva dezvoltării sustenabile</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Racordarea cantitativă a absolvenților și calitativă a calificărilor acestora la cerințele pieței muncii; 2. Diversificarea ofertelor educaționale din perspectiva solicitărilor actuale și viitoare pe piața muncii; 3. Dezvoltarea învățământului dual și a programelor de studii superioare comune și interdisciplinare; 4. Promovarea parteneriatelor dintre instituțiile de învățământ și mediul de afaceri ca factor de îmbunătățire a calității studiilor și angajabilității absolvenților; 5. Actualizarea standardelor de calificare la Cadrul European al Calificărilor. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inserția pe piața muncii a absolvenților; 2. Reducerea șomajului în rândul tinerilor absolvenți; 3. Creșterea relevanței și racordarea calificărilor la nevoile pieței muncii prin programele de învățământ dual, programelor de studii comune și interdisciplinare; 4. Dezvoltarea sistemului de ghidare în carieră prin formarea Centrelor de ghidare în carieră la nivel universitar în baza parteneriatelor cu mediul de afaceri; 5. Armonizarea Cadrului Național al Calificărilor cu Cadrul European al Calificărilor.
<i>Asigurarea accesului la educație de calitate pe tot parcursul vieții</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Asigurarea educației incluzive pentru toți studenții; 2. Promovarea educației centrate pe studenți; 3. Stimularea studenților cu performanțe înalte și pe merit; 4. Promovarea egalității de gen; 5. Asigurarea condițiilor de formare a unei generații sănătoase, nonviolente și deprinderi de viață bine dezvoltate; 6. Remedierea consecințelor pandemice, protecția mediului și altor situații de risc. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Creșterea ponderii absolvenților cu studii superioare; 2. Reducerea abandonului universitar; 3. Creșterea dezvoltării personale prin educația extracurriculară; 4. Diminuarea dezechilibrelor de gen în funcționarea sistemului de învățământ; 5. Crearea condițiilor de educație a unei generații sănătoase, nonvulnerabile, cu reziliență psihoemoțională și deprinderi de viață dezvoltate; 6. Extinderea educației pentru democrație, pace, sănătate și protecție a mediului.
<i>Asigurarea sistemului educațional universitar cu personal didactic/ științifico-didactic și managerial calificat, competent, motivat și competitiv</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Implementarea unor programe de promovare și motivare a tinerilor specialiști pentru cariera didactică, științifico-didactică și de cercetare; 2. Atractivitatea și prestigiul profesiei de cadru didactic din punct de vedere financiar; 3. Dezvoltarea unui sistem eficient de management al performanțelor în cariera didactică din perspectiva promovării inovațiilor, a excelenței în predare. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Asigurarea și menținerea în sistemul educațional necesarul de cadre didactice/științifico-didactice tinere cu scopul micșorării vârstei medii a personalului academic; 2. Reducerea abandonului profesional în sfera educației și motivarea cadrelor didactice prin calculul sporului de performanță; 3. Formarea profesională inițială a personalului didactic și managerial prin participarea la diverse stagii de formare profesională și personală.

<p><i>Îmbunătățirea funcționalității sistemului educațional prin implementarea eficientă a tehnologiilor digitale pentru asigurarea calității și sustenabilității educației</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Asigurarea instituțiilor de învățământ cu echipament și produse de program, dar și cu tehnologii informaționale și comunicaționale; 2. Formarea profesională a cadrelor didactice din perspectiva utilizării eficiente a instrumentelor digitale; 3. Valorificarea potențialului tehnologiilor/instrumentelor digitale de a spori calitatea predării, învățării și a evaluării ; 4. Implementarea unor instrumente digitale de monitorizare și evaluare în vederea eficientizării sistemului educațional, îmbunătățirii serviciilor prestate, simplificării procedurilor de documentare și raportare; 5. Promovarea progresului educațional prin digitalizarea sistemului de recunoaștere a învățării, gestionării carierei, instruirii la distanță, învățării pe parcursul întregii vieți, mobilității academice. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dotarea universităților conform standardelor cu echipamente, software și alte tehnologii informaționale și comunicaționale; 2. Instruirea angajaților din sectorul educației în vederea dezvoltării competențelor digitale în educație; 3. Asigurarea calității și sustenabilității educației prin utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale moderne în procesul de predare-învățare-evaluare; 4. Digitalizarea instrumentelor de monitorizare și evaluare a sistemului educațional și a serviciilor prestate, simplificarea modului de procesare a datelor și raportare a informațiilor de către universități doar în formatul electronic; 5. Creșterea progresului educațional în baza tehnologiilor digitale utilizate privind digitalizarea sistemului de învățare, monitorizare a angajabilității, formării și dezvoltării continue profesionale.
<p><i>Promovarea inovațiilor și a schimbărilor în educație prin dezvoltarea cercetării științifice</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Consolidarea și integrarea educației și cercetării în învățământul superior din perspectiva necesităților de dezvoltare socio-economică a țării; 2. Creșterea rolului cercetărilor științifice din perspectiva dezvoltării sustenabile a sistemului de învățământ ; 3. Promovarea cercetării în cadrul învățământului superior prin proiecte comune de cercetare, mobilități și atragere a studenților, doctoranzilor din străinătate; 4. Eficientizarea procesului de pregătire a doctoranzilor și postdoctoranzilor prin asigurarea calității școlilor doctorale 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Creșterea numărului de proiecte de cercetare în învățământul superior, având ca problemă conexiunea cu formarea specialiștilor pentru economia națională; 2. Majorarea numărului de cercetători științifici în mediul universitar; 3. Dezvoltarea de proiecte comune de cercetare, mobilități și atragerea studenților din străinătate, prin care va crește finanțarea universităților de către stat, determinată în raport cu rezultatele cercetării; 4. Reorganizarea sistemului școlii doctorale prin mărirea numărului de doctoranzi în domeniu, precum și a persoanelor abilitate cu drept de conducere a tezelor de doctorat.
<p><i>Modernizarea infrastructurii și consolidarea capacității manageriale și a culturii calității universitare</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reformarea managementului universitar din perspectiva conducerii strategice, gestionării eficiente și transparente resurselor; 2. Crearea mecanismului de implicare și evaluare a calității educației de către cadrele didactice și studenții universității; 3. Modernizarea infrastructurii universitare; 4. Asigurarea instituțiilor de învățământ cu acoperire de internet prin WiFi în spațiile educaționale și campusul universitar 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reformarea managementului universitar prin corespunderea instituțiilor de învățământ la standardele de calitate; 2. Funcționarea mecanismului de implicare și evaluare a calității educației; 3. Infrastructură universitară modernă și funcțională cu săli de studii, laboratoare, biblioteci dotate cu potențialul uman, financiar, tehnologic, logistic etc. 4. Acoperite cu conexiune de internet prin Wi-Fi a campusului universitar.

Sursa: elaborat de autori în baza [2 și 3]

În aceste condiții specificate în Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, precum și în Planul de acțiuni pe termen mediu și lung cu privire la realizarea obiectivelor stabilite de aceasta, universitățile trebuie să găsească soluții inovatoare și răspunsuri empaticе pentru a face față provocărilor și în același timp de a rămâne competitivi pe piața educațională din RM.

Perspectivеle de competitivitate pe piața educațională

Pentru a fi competitive pe piața educațională, instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova trebuie să se concentreze pe mai multe aspecte care ar asigura menținerea și dezvoltarea universitară într-un mediu concurențial prin aplicarea strategiilor de atragere și reținere a studenților, adaptarea la cerințele pieței muncii prin actualizarea continuă a curriculum-urilor, precum și creșterea vizibilității universitare la nivel național și internațional, prin colaborarea și crearea de parteneriate cu universități internaționale pentru mobilități academice, programe de dublă diplomă și proiecte de cercetare comune etc.

În contextul celor expuse, pentru educația contabilă din mediul universitar atât la ciclul I – Licență, cât și ciclul II – Masterat apar o serie de perspectivе (figura 1) și soluții care ar permite alinierea universității pe piața educațională din Republica Moldova.

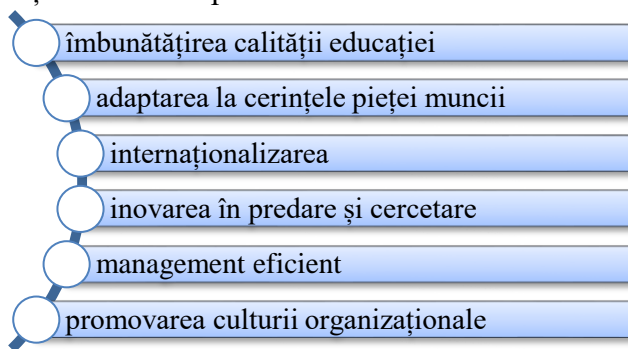

Figura 1. Aspectele competitivității universităților pe piața educațională

Sursa: elaborat de autori în baza [3, 4, 5 și 6]

Printre perspectivеle-cheie ce stau la baza creșterii competitivității pe piața educațională se enumeră **îmbunătățirea calității educației** [2, 3 și 5]. Prin urmare, pentru a face față acestor cerințe, universitățile trebuie să ofere programe de studii actualizate și relevante care să fie predate într-un mod interactiv cu utilizarea tehnologiilor digitale moderne de către cadre didactice competente și flexibile la schimbările în domeniul educației și cerințele pieței muncii. Evaluarea și îmbunătățirea continuă a calității programelor de studii reprezintă o provocare continuă pentru universități. Prin urmare, oferirea unor programe de studii de înaltă calitate în domeniul contabilității, oportunități de carieră devin atrăgătoare pentru studenți și cadre didactice de calitate, precum și colaborări internaționale valoroase.

Astfel, misiunea facultății Contabilitate și a departamentului Contabilitate, audit și analiză economică din cadrul ASEM constă în dezvoltarea programelor de studii care acoperă la nivel general aspectele contabilității (ciclul I – Licență, program de studii Contabilitate), la nivel avansat și specializat (ciclul II – Masterat, programele de masterat: Contabilitate și audit; Finanțele și contabilitatea firmei) pentru a pregăti studenții pentru provocările reale din industrie, precum și de a desfășura activități independente de cercetare aprofundate în domeniul contabilității (ciclul III – Doctorat, specialitatea Contabilitate; audit; analiză economică).

În această ordine de idei, responsabilii pentru programele de studii din domeniul contabilității se bazează pe următoarele principii și tendințe:

➤ *Actualizarea în mod constant și flexibilizarea curriculum-ului* la schimbările legislative, tehnologice și economice pentru a se asigura că studenții sunt pregătiți să facă față cerințelor și provocărilor pieței muncii din domeniul contabilității. În acest scop, reflectarea ultimelor evoluții, precum și a previziunilor din domeniul contabilității, actualizarea periodică a programelor de studii are menirea de a răspunde nevoilor actuale ale pieței muncii. Pentru a răspunde intereselor

angajatorilor și solicitărilor studenților, responsabilii de program și-au stabilit drept sarcini comunicarea permanentă cu aceștia, precum și colectarea și analiza feedback-ului de la angajatori și studenți pentru a îmbunătăți programele de studii și serviciile oferite.

Menținerea standardelor ridicate de calitate în educația contabilă este esențială pentru a asigura că absolvenții sunt pregătiți să facă față cerințelor pieței muncii și să contribuie la bunăstarea organizațiilor și societății în general.

➤ Programele de studii sunt supuse *evaluării externe* fie la nivel național de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), la nivel internațional (cazul România) – Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), la nivel global organismul profesioniștilor contabili – Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) pentru a verifica conformitatea cu standardele de calificare și pentru a identifica oportunitățile de îmbunătățire a acestora pe viitor. Obținerea acreditărilor și certificărilor de la organisme naționale și internaționale de asigurare a calității conduce la creșterea reputației și recunoașterii instituției în diverse clasamente internaționale.

➤ Implementarea unor *metode de predare interactive* și centrate pe student prin utilizarea și aplicarea tehnologiilor educaționale moderne (e-Learning). În cazul ASEM, platforma educațională Moodle (open source) oferă posibilitatea de a avea acces nelimitat la cursuri din orice colț al lumii. Platforma dată se bazează pe relația de predare-învățare-evaluare care permite posibilitatea de a reda într-un mod variat și interactiv activitățile prin: aspecte teoretice oferite studenților, glosare și surse bibliografice (predare), aplicații practice și studii de caz (învățare), diverse teste de evaluare curentă și finală și criptograme (evaluare). Prin urmare, studenții își doresc acces la resursele de învățare într-un stil modern și eficient, pentru care universitățile la rândul său investesc în infrastructură, tehnologie și biblioteci bine dotate, pentru a face față provocărilor actuale.

➤ Instruirea și *dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice* pentru a asigura nivelul predării prin menținerea și dezvoltarea competențelor profesionale pe parcursul carierei cadrelor didactice, care permite profesioniștilor să fie în tempoul schimbărilor legislative și tehnologice din domeniul economic la general și al contabilității în particular. Prin urmare, promovarea conceptului de învățare pe tot parcursul vieții cu diverse programe de formare continuă și cursuri de scurtă durată va avea o contribuție semnificativă la cerințele și nevoile pieței muncii.

➤ *Implicarea în cercetare* a cadrelor didactice prin publicarea articolelor științifice în reviste de specialitate, participarea la conferințe internaționale se prezintă drept realizări academice și de cercetare contribuind la creșterea vizibilității personale și instituționale, precum și la schimbul de experiențe și idei.

➤ Motivarea de a participa la programe de *schimb academic, mobilitate și proiecte de cercetare* atât pentru cadre didactice cât și pentru studenți pentru a diversifica și îmbogăți mediul academic.

În scopul creșterii competitivității pe piața educațională, drept perspectivă universitățile stabilesc parteneriate cu angajatorii pentru a se **adapta la cerințele pieței muncii** [2, 3 și 6]. Astfel, prin diverse stagii prevăzute în curriculum (de inițiere, specialitate, licență), proiecte de cercetare, precum și implicarea practicienilor din domeniu în procesul de predare, studenții beneficiază de o educație contabilă relevantă și orientată spre oportunități de angajare chiar în timpul efectuării stagiilor sau după absolvire. Parteneriatele încheiate între universități și entități, oferă studenților de la programele de studii din domeniul contabilității următoarele oportunități:

➤ *Rata angajabilității ridicată* pentru absolvenții în domeniul contabilității, care în ultimii ani prezintă o creștere a cererii acestor specialiști pe piața muncii. Ținând cont de necesitatea de specialiști în domeniul contabil, studenții sau viitorii abiturienți sunt predispuși să se înscrie în programe de studii care le oferă șanse mai mari de a-și găsi un loc de muncă pe specialitate după absolvirea universității.

➤ Oferirea *stagiilor de practică*, internship-urilor și oportunități de angajare ale absolvenților în baza parteneriatelor stabilite dintre universități și angajatori, care comunică continuu și vin cu propuneri de ajustare a programelor de studii în funcție de nevoile pieței.

➤ Parteneriatele încheiate cu universități și instituții de cercetare internaționale oferă *schimburi academice* (mobilități academice) atât în rândul studenților cât și a cadrelor didactice, *programe de dublă diplomă și proiecte de cercetare comune* (conferințe științifice internaționale, concursuri internaționale) care permite atragerea de fonduri pentru cercetare din surse naționale și internaționale pentru a sprijini inovarea și dezvoltarea academică.

Una din perspectivele de creștere a competitivității ofertei educaționale este și **internaționalizarea programelor de studii** [2, 3, 5, 6 și 7]. Prin internaționalizare, responsabilii de programe propun: crearea și dezvoltarea de programe de studii comune cu universitățile din străinătate, participarea la diverse proiecte de cercetare comune, promovarea de mobilități academice și schimb de experiențe atât în rândul studenților, cât și a cadrelor didactice, asigurarea recunoașterii internaționale a calificărilor și diplomelor prin alinierea la standardele internaționale.

➤ Promovarea *programelor de mobilitate academică* pentru studenți și cadre didactice, cum ar fi Erasmus+, CEEPUS se efectuează cu scopul de a expune participanții la experiențe internaționale și a îmbunătăți calitatea educației. Prin mobilitate academică are loc dezvoltarea personală și profesională a studenților și a cadrelor didactice, contribuind totodată la internaționalizarea programelor de studii și a instituțiilor de învățământ superior. Astfel, promovarea și extinderea mobilităților academice contribuie la îmbunătățirea calității educației și la dezvoltarea unei comunități academice globale.

➤ *Dezvoltarea de parteneriate și acorduri bilaterale* cu universități din diverse țări pentru a facilita schimbul de studenți și profesori prin acordarea burselor de mobilitate, acumularea și schimbul de experiențe în domeniu, colaborarea la diverse evenimente științifice organizate precum: conferințe științifice internaționale, concursuri internaționale. Colaborarea între instituțiile de învățământ superior permite schimbul de expertiză și bune practici, îmbunătățind calitatea programelor educaționale oferite.

➤ Crearea de *programe de studii comune* cu universități din străinătate și participarea la consorții internaționale de cercetare. Programul de studii Contabilitate de la ASEM are încheiate acorduri și convenții începând cu anul 2018 cu programul de studii Contabilitate și informatică de gestiune din cadrul Universității Ștefan cel Mare din Suceava, România. Acest program comun de studii permite studenților să dobândească cunoștințe și abilități din două sisteme educaționale diferite oferindu-le o perspectivă mai largă și competențe diversificate, capacitatea de a se adapta rapid și eficient la diverse culturi și stiluri de învățare, deținerea a două diplome de la universități recunoscute internațional îi face pe absolvenți mai competitivi pe piața muncii și le oferă oportunitatea de a-și extinde rețeaua profesională la nivel internațional. Prin urmare, universitățile implicate în programe de diplome duble își cresc vizibilitatea și reputația la nivel internațional, atrăgând astfel mai mulți studenți și parteneri.

➤ *Recunoașterea internațională a calificărilor și diplomelor* prin alinierea cu standardele internaționale. Asigurarea recunoașterii diplomelor și calificărilor la nivel internațional facilitează recunoașterea studiilor realizate în străinătate, a rezultatelor obținute din programe comune de studii. Recunoașterea calificativelor și diplomelor la nivel internațional este necesară pentru creșterea mobilității academice și profesionale, precum și pentru promovarea colaborării internaționale în educație și cercetare. Alinierea la standardele internaționale de recunoaștere și asigurare a calității educației sunt măsuri necesare de asigurare a recunoașterii calificărilor obținute într-o țară și apreciate pe plan global.

Inovarea în predare și cercetare [2, 3 și 5] în cadrul universităților devine o perspectivă de adaptare la cerințele actuale ale educației, precum și de a fi competitiv într-o concurență acerbă. Noile metode de predare nu se rezumă doar la interactivitatea creată de titularul de curs pentru disciplina sa, ci și la

accesul nelimitat la resursele informaționale plasate pe platforme educaționale moderne. Prin utilizarea tehnologiilor avansate studenții pot simula diferite situații, studii de caz complexe și participa virtual la diverse activități. Ținând cont că în ultimii ani, tehnologiile joacă un rol tot mai important în domeniul contabilității, utilizarea software-urilor contabile moderne asigură accesul studenților la tehnologiile de ultimă generație și oferă posibilități de cercetare și publicare a rezultatelor obținute.

➤ Studenții își doresc *acces la resursele educaționale* prin metode moderne și eficiente de învățare. Reieșind din aceste solicitări din partea publicului, universitățile din RM, inclusiv și ASEM, pentru a fi competitive pe piața educațională investesc în infrastructuri moderne, laboratoare de cercetare, biblioteci și spații de studiu confortabile. Prin urmare, studenții au acces la: tehnologii și resurse digitale prin platforme online de învățare (Moodle), echipamente de laborator de ultimă generație și software specializate în domeniul contabilității (1C-Contabilitate, WizCount, Universal Accounting, Elemento). Totodată, universitatea oferă și servicii de consiliere academică și profesională, suport IT și asistență pentru studenți pentru a asigura o experiență educațională de calitate.

➤ Prin *cercetare* se încurajează cadrele didactice și studenții de a participa în activități de cercetare cu scopul de a publica rezultatele cercetărilor științifice în reviste de specialitate, baze de date indexate etc. Implicarea și participarea atât a cadrelor didactice cât și a studenților la conferințe internaționale contribuie la creșterea vizibilității personale și instituționale precum și la schimbul de experiențe și cunoștințe. În acest context, în cadrul universităților se creează centre de cercetare având drept scop de a genera inovație într-un anumit domeniu și rezolva probleme reale. Prin intermediul acestor centre, participând la diferite concursuri, se atrag fonduri pentru cercetare din surse naționale și internaționale pentru a sprijini proiectele inovative și cercetările avansate.

Drept perspectivă de creștere a competitivității pe piața educațională servește **managementul universitar** [2 și 3] care prin diverse strategii transparente asigură o bună guvernare și utilizarea eficientă a resurselor pentru acțiuni care au impact asupra calității educației și atractivității instituțiilor de învățământ superior bazate pe: infrastructură modernă, accesul la resursele de specialitate, vizibilitatea în clasamentul național și internațional universitar, relevanța și diversitatea ofertei educaționale, finanțarea universitară.

➤ Dezvoltarea continuă a *infrastructurii campusului universitar* prin: modernizarea sălilor de studii cu mobilă corespunzătoare și cu echipamentul digital necesar precum: table interactive, proiectoare; dotarea laboratoarelor cu calculatoare performante și software specializate în domeniul contabilității utile procesului educațional; extinderea și înnoirea permanentă a colecției bibliotecilor științifice, accesul la diferite baze de date indexate, abonarea la reviste de specialitate; dezvoltarea centrelor/instituțiilor de cercetare prin posibilitatea de a atrage fonduri de finanțare pentru proiecte inovative de cercetare prin competiții naționale și internaționale; înnoirea/actualizarea resurselor digitale educaționale (Platforma Moodle); crearea unor condiții atractive de învățare, cercetare, inovare, creație și odihnă prin funcționarea Student Hub, Fin Tech Hub, Glia Impact Hub; oferirea Incubatoarelor de Afaceri la lansarea afacerilor studenților; amplasarea comodă a blocurilor de studii; infrastructura verde a campusului academic amenajată cu sculpturi, havuz, monumente, zone de odihnă etc.

➤ Elaborarea *planurilor strategice* care includ obiective specifice domeniului prevăzute în Strategiile naționale și internaționale de dezvoltare, direcții de acțiune stabilite în Planuri de activitate, măsuri realizabile relevante și încadrate în timp prezentate în Rapoartele planurilor de activitate la nivel instituțional și în particular pentru fiecare program sau domenii de studii.

➤ *Oferta educațională* a unei universități are drept obiective: crearea de programe atractive atât pentru studenții din țară cât și pentru cei din străinătate; adaptarea și revizuirea constantă a programelor de studii, inclusiv și pentru domeniul contabilității pentru a reflecta evoluțiile recente în domeniu și pentru a răspunde cerințelor pieței muncii.

➤ *Clasamentele universitare* oferă o evaluare detaliată a performanței universităților la nivel național și global, pe baza unor criterii variate ce țin de: reputația în rândul angajatorilor și studenților, internaționalizarea, activitățile de cercetare, angajabilitatea în câmpul muncii a absolvenților, infrastructura etc.

➤ *Asigurarea resurselor financiare* necesare pentru a sprijini programele de studii, inclusiv și în domeniul contabilității este o provocare, mai ales în contextul reducerilor bugetare și creșterii costurilor educaționale. Prin urmare, universitățile trebuie să găsească modalități creative de a finanța și de a susține programele oferite în fața presiunilor financiare (acordarea a trei contracte de studii pentru studenții facultății Contabilitate din partea companiilor Pelliron și Double Case, deja devenită tradiție din a. 2020), prin obținerea de fonduri suplimentare, granturi și parteneriate cu mediul de afaceri (cazul facultății Contabilitate, companiile: ACCA (din a. 2012), Ernst Young (a. 2024), Deloitte, Crowe etc.).

Prin *cultura universitară* [2 și 3] se prezintă ca un complex de valori, tradiții, norme și practici care influențează comportamentul și modul de operare al membrilor unei universități. Aceasta poate afecta semnificativ succesul academic și profesional al studenților și al personalului didactic, care contribuie la îmbunătățirea performanței academice prin crearea unui mediu de învățare motivant, asigură o educație de înaltă calitate, relevantă și integrată într-un context global, participă la dezvoltarea vieții studenților și a cadrelor didactice.

➤ Oferirea unui spectru larg de *activități extracurriculare* și participarea studenților la cluburi de dezbateri, mese rotunde, training-uri, conferințe științifice (conferința dedicată studenților ISSC, cadrelor didactice – ISCA), competiții/concursuri academice (concursul internațional „Profesia contabilă o carieră de succes” între ASEM și Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, România) și evenimente culturale (Ziua economistului, contabilului), voluntariat contribuie la dezvoltarea abilităților de comunicare, analiză critică, rezolvare a problemelor și lucrul în echipă. Totodată, implicarea activă a studenților în diverse activități oferă oportunități de dezvoltare profesională și personală a acestora prin completarea unui Curriculum-Vitae promițător.

➤ *Sprijinul financiar* acordat studenților prin diverse Burse (nominale, de merit, sociale), granturi, premii acordate de universitate (concursul Cel mai bun student ASEM), precum și de companii pentru diverse performanțe obținute (NGA Contabilitate acordă o bursă de gradul I pentru un student de la programul Contabilitate) în scopul încurajării studenților de la domeniul dat. Prin acordarea astfel de suporturi financiare, instituțiile devin mai atractive și solicitate în rândul studenților.

➤ *Vocea studenților contează* prin implicarea acestora în procesul decizional prin consilii și organizații studențești (Senatul studentesc al ASEM, Comitetul sindical al studenților și masteranzilor ASEM), Consilii de facultate, Senatul universitar, precum și participarea activă la procesul educațional prin exprimarea feedback-ului privind calitatea educației.

Concluzii. Analiza obiectivelor și direcțiilor de acțiune în sectorul educației din mediul universitar prezentate în Strategia de dezvoltare „Educația 2030” a scos în evidență mai multe provocări privind dezvoltarea sistemului de învățământ universitar. Aceste provocări, impun universităților respectarea și conformarea la anumite cerințe pentru a se considera competitive pe piața educațională, printre care se enumeră următoarele perspective:

– *îmbunătățirea calității educației* prin actualizarea curriculum-ului în dependență de nevoile pieței muncii, evaluarea externă a programelor de studii, implementarea unor metode interactive de predare și dezvoltarea continuă a cadrelor didactice prin mobilități, schimb de experiențe și implicarea în cercetare;

– *adaptarea la cerințele pieței muncii* prin încheierea de parteneriate cu mediul de afaceri în scopul creșterii ratei angajabilității, oferirea stagiilor de practică, precum și implicarea acestora în actualizarea curriculum-urilor;

– *internaționalizarea programelor de studii* pune accent pe programe de mobilitate, parteneriate și acorduri bilaterale, programe comune de studii precum și recunoașterea calificativelor atribuite;

– *inovarea în predare și cercetare* se bazează pe accesul studenților la resursele educaționale, încurajarea și implicarea atât a studenților cât și a personalului academic în cercetare cu scopul creșterii vizibilității instituționale;

– *gestionarea universității de către un management eficient* prin modernizarea infrastructurii campusului academic, elaborarea strategiilor de dezvoltare universitară, promovarea ofertei educaționale, asigurarea financiară a programelor de studii, precum și poziționarea în clasamentul universitar;

– *promovarea culturii organizaționale* bazate pe tradiții, norme și practici privind implicarea studenților în activități extracurriculare, procese decizionale și educaționale, precum și oferirea suportului financiar în funcție de merite și performanțe atinse.

În mare parte, aceste aspecte sunt corelate cu dimensiunile concrete ale sistemului de învățământ universitar, ceea ce generează că programul de studii Contabilitate răspunde preponderent direcțiilor de acțiune și așteptărilor prevăzute în Strategia de dezvoltare „Educație 2030” și cu siguranță, este unul competitiv pe piața educațională contabilă din Republica Moldova.

Referințe bibliografice:

1. Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143290&lang=ro#
2. Strategia de dezvoltare „Educație 2030”. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-02-nu-900-mec-2022_1.pdf
3. Programul de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2023-2025. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-02-nu-900-mec-2022_1.pdf
4. GRIGOROI L., LAZARI L. Educația universitară contabilă: avem nevoie de schimbare? În: Contabilitatea și auditul în condițiile globalizării: realități și perspective de dezvoltare: Conferință științifică internațională, 19-20 aprilie 2018, ediția a VII-a, Chișinău, pp. 9-16. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_con_20.04.18.pdf
5. GRIGOROI L. Educația contabilă universitară: ce ne rezervă viitorul? În: Colocviu științific cu participare internațională în memoriam profesorului Viorel Țurcanu, ediția a 2-a cu genericul: „Învățământul superior contabil: provocări și soluții”: Culegere de teze științifice, 17 noiembrie 2023, Chișinău, pp. 5-7. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/Culegere_teze_Colocviu_2023.pdf
6. LAZARI L. Adaptarea educației contabile la tendințele în schimbare. În: Colocviu științific cu participare internațională în memoriam profesorului Viorel Țurcanu, ediția a 2-a cu genericul: „Învățământul superior contabil: provocări și soluții”: Culegere de teze științifice, 17 noiembrie 2023, Chișinău, pp. 8-10. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/Culegere_teze_Colocviu_2023.pdf
7. Planul de acțiuni privind internaționalizarea învățământului superior pentru anii 2024-2025. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_plan_de_actiuni_privind_internationalizarea_iis.pdf